

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-1

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Mušov, „Na pískách“. Fragment lučkovité spony s pravoúhlou destičkou
a knoflíky (obr. 3, str. 146).

Cover Photography

Mušov, “Na pískách”. Fragment of the square-headed bow brooch decorated
with knobs (Fig. 3, Pg. 146).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

DOLNÍ NĚMČÍ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Dřínek“. Doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum, detektorová prospekce.

V roce 2018 proběhly v souvislosti s výsadbami zeleně a především s terénními úpravami v místě nově budovaných mokřadů na katastru obce Dolní Němčí archeologické dohledy a následně také záchranný výzkum. Největší pozornost byla věnována západnímu okraji polní tratě „Dřínek“, kde vznikly dva nové mokřady ohrazené na SV valem zeminy (obr. 1). V těchto místech došlo po skrývkách ornice a následně i dalších nadložních sedimentů k objevu archeologických nálezů. V průběhu výstavby oplocení a výsadby stromů byla používána metoda nepřilíši hlubokých vrtů do průměru 30 cm, které výraznějším způsobem archeologické situace nenarušily. Výzkum samotný se proto zaměřil především do prostoru parcely č. 2599, kde docházelo k významným úpravám terénu. Polní trať „Dřínek“ se nachází na západním okraji katastru Dolního Němčí, cca 2 km SZ od centra obce. V této trati se rozprostírá známá polykulturní lokalita (Pernička 1980, 1984, 1986; Koštuřík 1982; Zeman 2003–2004; Zeman 2015; Kolníková, Zeman 2015; Chrástek, Bartík 2017), která přesahuje dále na západ do polní tratě ležící již na katastru Vlčnova (obr. 1).

Na velké části parcely č. 2599 došlo v souvislosti výstavbou nových mokřadů k mechanizované skrývce ornice. Ta byla sledována formou dohledů. Z ornice bylo získáno jen několik keramických fragmentů a předmětů recentního stáří. Poté co však byla shrnuta ornice, vyrýsovaly se v ploše stavby svahové/splachové sedimenty, které v sobě místy obsahovaly drobná zrnka mazanice a další archeologické nálezy. Za účelem zjištění celkové stratigrafické a geologické situace na lokalitě byla v prostoru horního mokřadu bagrem vyhloubena zjišťovací sonda o rozměru 3 × 2 m a hloubce 1,4 m. Ze zdokumentovaného profilu bylo zřejmé, že se zde pod ornici (která má mocnost 25–30 cm) nachází 35–40 cm mocná vrstva již zmíněných sedimentů tmavě hnědošedé barvy. Zbývající stratigrafický sled tvořily na archeologické nálezy sterilní rezavě hnědé až tmavě šedé plastické jíly, po jejichž odkrytí začala v sondě okamžitě nastupovat spodní voda. Po metodické stránce byl zvolen následující postup. S firmou, která stavební práce realizovala, bylo dohodnuto postupné skrývání plochy pro mokřady po 10 cm vrstvách, které byly vždy podrobeny povrchové prospekci a kontrole detektorem kovů (zpravidla 4–5 hledačů v rojnici). Takto bylo postupováno až po úroveň sterilních jílu (vrstvy A–D). Zvýšená pozornost byla věnována rovněž kontrole základového výkopu pro ukotvení zemního valu, jenž obepíná horní z mokřadů. Poloha veškerých objevených nálezů byla zaměřována pomocí příručního GPS přijímače. V případě kovových artefaktů byly zaznamenávány také údaje o hloubce uložení. Ostatní získané archeologické nálezy (keramika,

mazanice, brousek) se nacházely pouze ve svrchní vrstvě svahovin pod ornici. Při výzkumu se nepodařilo identifikovat žádné zahloubené objekty. Jejich výskyt začíná zřejmě až výše ve svahu, přibližně 15–20 m od V okraje zkoumané plochy, jak dokládají výsledky výzkumů ze 70. let 20. století (cf. Pernička 1980). Vlivem svahové eroze se dostává archeologický materiál z rozorávané kulturní vrstvy (tu zmiňuje už Zelnitius 1934) a svrchních částí zahloubených objektů do spodních partií svahu, kde probíhal také popisovaný výzkum. Z pohledu distribuce archeologického materiálu na zkoumané ploše, je zřejmá jeho koncentrace u východního a severního okraje zkoumané plochy. Prostor v nejbližším okolí vodoteče byl naopak takřka prázdný.

Při záchranném archeologickém výzkumu v trati Dřínek bylo získáno celkem 58 artefaktů. Nejpočetněji jsou zastoupeny kovové předměty (33 ks). Z pohledu použitého materiálu na jejich výrobu se mezi nimi objevily artefakty ze železa, bronzu a olova. U většiny z nich jde o fragmenty nebo poškozené kusy. Po chronologické stránce náleží většina získaných nálezů do období mladší až pozdní doby římské, u některých artefaktů ze železa však nelze vyloučit ani mladší dataci (vrcholný středověk – novověk).

Záchranným archeologickým výzkumem v trati Dřínek se podařilo získat nové poznatky týkající se rozsahu raně historického osídlení lokality. Z distribuce archeologických nálezů a ze zjištěné absence zahloubených objektů na zkoumané ploše lze vyslovit následující závěry. Plocha v těsném okolí, přiléhajícím k toku vodoteče byla zřejmě člověkem navštěvována, ale nevyužíval ji k aktivitám spojených se stavební činností. Sídlištní areál v trati Dřínek se nacházel o několik desítek metrů výše, zřejmě až za vrstevnicí 240 m n. m. To ostatně potvrzují také výsledky starších archeologických výzkumů (cf. Pernička 1980). Výzkumem v roce 2018 bylo zjištěno, že zkoumaná oblast leží již v inundaci vodního toku, kde se v podloží nacházejí, pro osídlení nepřilíši vhodné, nivní jílovité uloženiny. Podmáčení této oblasti vedlo mimo jiné i k vybudování samotných mokřadů. Vlivem splachů a svahové eroze se však do zájmového prostoru dostává archeologický materiál z výše položených míst ve svahu. To nám jasně dokládá kumulace nalezených artefaktů podél SV okraje zkoumané plochy, jež odpovídá zároveň místu, kde svah přechází v rovinu.

Z objevených archeologických nálezů v roce 2018 jsou nejvýznamnější především fragmenty germánských spon, které potvrzují datování zdejších nejin-tenzivnějších sídlištních aktivit do mladší až pozdní doby římské. Vzhledem k faktu, že lokalita představuje jeden z nejdůležitějších sídlištních areálů z doby protohistorické na Moravě, bude jí i nadále věnována pozornost archeologické obce.

Jaroslav Bartík

Literatura

Chrástek, T., Bartík, J. 2017: Vlčnov (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 58(1), 256–257.

Kolníková, E., Zeman, T. 2015: Unikátní nález mince typu Spiš z Vlčnova - Dolního Němčí. *Slovácko* LVI, 2014, 109–114.

Košťuřík, P. 1982: Neolitické sídliště s malovanou keramikou z Hluku - Dolního Němčí. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 27, 65–73.

Pernička, R. M. 1980: Výzkum archeologické lokality mezi Hlukem a Dolním Němčím v letech 1972–1979. *Slovácko* XXII, 41–59.

Pernička, R. M. 1984: Laténské osídlení Hluka a jihovýchodní Moravy. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 29, 131–142.

Pernička, R. M. 1986: Laténský objekt na lokalitě Hluk-Dolní Němčí. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 31, 69–96.

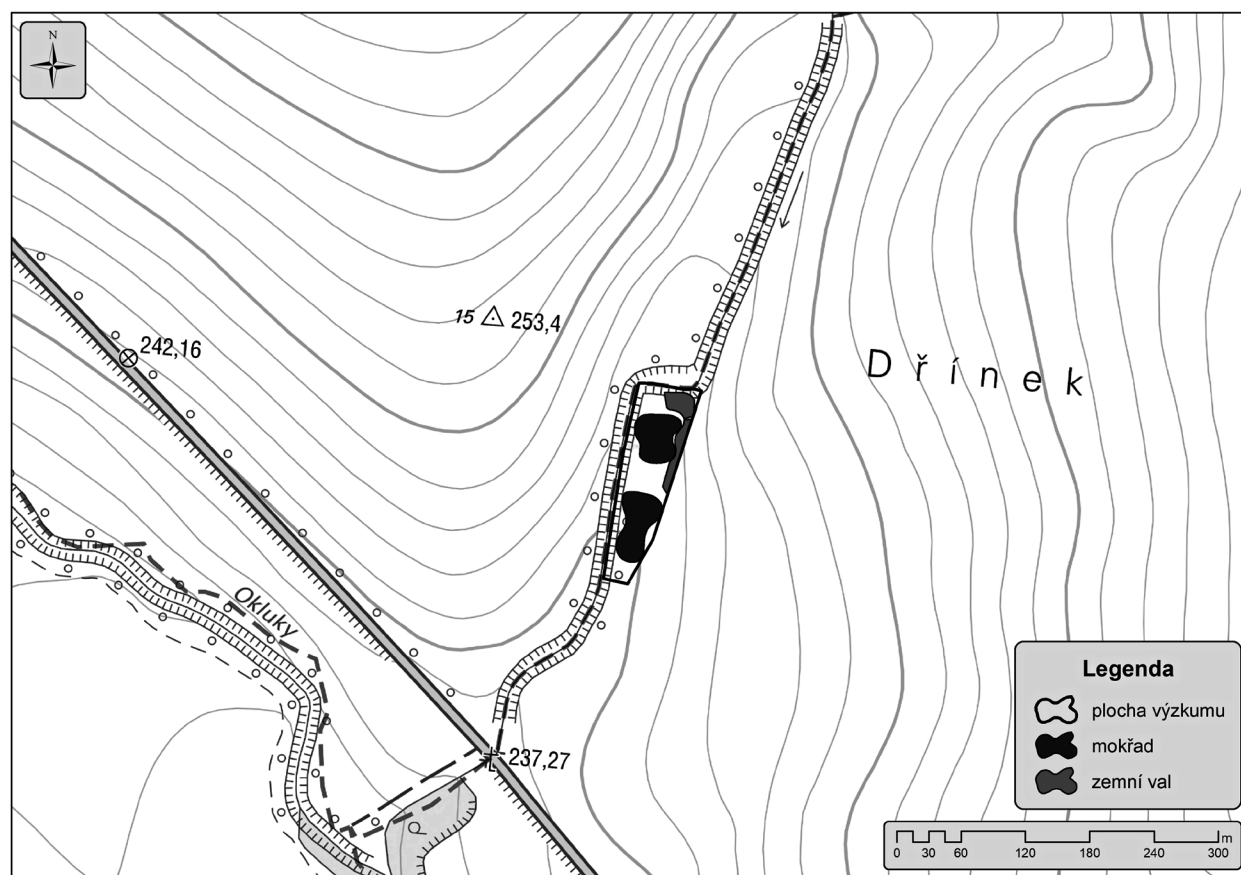
Zelnitius, A. 1934: Archeologický výzkum na Velehradě. *Sborník velehradský* Nová řada 5, 22–28.

Zeman, T. 2003–2004: Pozdně římské osídlení germánské osady ve Vlčnově-Dolním Němčí. *Studia archaeologica brunensia* M 8–9, 191–213.

Zeman, T. 2015: Germánská sídliště a pohřebiště ve Vlčnově - Dolním Němčí na základě nových detektorových nálezů. *Slovácko* LVI, 2014, 115–141.

Resumé

Dolní Němčí (Uherské Hradiště District), “Dříněk”. Roman period. Rescue excavation. Metal detector survey.

Obr. 1. Dolní Němčí – Dříněk. Lokalizace záchranného výzkumu v roce 2018.

Fig. 1. Dolní Němčí – Dříněk. Localization of rescue excavation in 2018.